

COLUMN 02/10/20

Het GUM, de weg ernaartoe met een groep huisartsen

Marc Cosyns

Huisarts & Acad. Consulents Volksgezondheid & Eerstelijnszorg UGent. Schrijft in eigen naam.

"In de wandelgangen van de UGent vernamen we dat een overkoepelend universiteitsmuseum in de maak is waar alle collecties een onderdak zullen vinden. Er wordt gedacht aan de westelijke vleugel van het de campus Ledeganck. In 2017 wanneer de U Gent zijn 200ste verjaardag viert, zou het nieuwe museum opengaan. Met het [Wonderkabinet](#) krijgt u nu al een voorsmaakje", schreef AK-redacteur Henk Van Nieuwenhove op 18 juli 2014.

Het toekomstige GUM, midden in de Gentse Plantentuin. © GUM

Bijna zes jaar later kon ik op 9 maart in een [column over onsterfelijkheid](#) de opening van het nieuwe museum aankondigen in het lenteweekend van 21-22 maart. Die opening heeft nooit plaats gehad omdat, jawel...

Ondertussen zijn we meer dan zes maanden later en opent het museum, eindelijk... Niet gedurende een weekend maar een maand lang. Van zaterdag 3 oktober tot 31 oktober, Dark Saturday. Je kan er een maand gratis terecht, zoals het bij een feestelijke opening past. Alles verloopt coronaproof zoals het in covidtijd betaamt! Allen daarheen!

Ik moet opletten niet te enthousiast of te chauvinistisch uit de hoek te komen, dat hoort niet voor een columnist, ook al is hij UGent-er. Alhoewel... ik laat de kritische journalistiek aan de [AK-redacteur](#) en laat mezelf als gids even uit de bol gaan in een coronaproefrondleiding met een groep huisartsen, zeven mannen en twee vrouwen. Het zijn er van het gepensioneerd type dat de witte jas weer heeft aangetrokken om jonge collega's [uit de nood](#) te helpen in deze [drukke tijden](#).

Chaos in de hoofden

"Wetenschap is zoveel meer dan mannen in witte labojassen": het is een quote van curator Marjan Doom die ik in hun midden gooi. Het thema van mijn rondleiding is wetenschap en ethiek. De meeste huisartsen hebben de witte jas aan de haak gehangen in de loop van hun professionele loopbaan. Er was geen wetenschappelijke evidentie meer dat zo'n jas hielp tegen infectie in de courante huisartspraktijk.

Zoals er geen evidentie meer was dat ontsmetten voor een bloedprik nodig is en meer een ritueel bleek. Huisartsen wilden dicht bij hun patiënten staan en onnodige afstand overbruggen. Het wittejaseffect op de bloeddruk is een gekend en goed onderzocht probleem. Vroegere studies die er op wezen dat de witte jas hielp om respect af te dwingen, bleken een mythe. En toen kwam SARS-CoV-2 en de jassen werden weer opgediept of nieuwe aangekocht.

De saga van het beschermingsmateriaal ligt nog vers in het geheugen. Nieuwe onderzoeken worden opgestart inzake infectie-hygiënepreventie. Alle huisartsen van mijn groep dragen weer een witte jas, ook tijdens het niet-coronaconsult, ook bij gewone bloeddrukcontrole. Ze bevestigen dat het chaos was en is in de hoofden, in de handelingen.

Chaos is het eerste 'instrument' van de zeven die GUM-curator Marjan Doom bespeelt en waarmee wij onze groepen bezoekers bevragen. Wetenschappelijk onderzoek start met een hypothese. Daarna probeer je die te testen. Daarvoor worden gegevens verzameld. Daarna interpreteer je je gegevens in de hoop natuurlijk je hypothese te bevestigen.

Dat weten onze huisartsen, maar ook die 15-jarigen met wie we testrondleidingen gaven. We vertellen hen dat we als wetenschapper bij elke stap geconfronteerd worden met ethische dilemma's. Het start al bij de hypothese. Mag je zo maar alles onderzoeken? Mag je zomaar op eender welke manier gegevens verzamelen? Het zijn ja-nee-vragen die meteen doen twifelen en nuanceren. Hoe ga je nu om met deze gegevens, hoe moet je ze interpreteren? Welke gegevens gebruik je of gooi je overboord?

Er was een leerling die zelf het voorbeeld gaf van 'die Chinese dokter': "De Chinese overheid ontkende en verzweeg gegevens. Die dokter is blijven verder werken en aan corona gestorven maar dat hebben ze pas later toegegeven, hoe erg!"

In mijn groep huisartsen zijn collega's bekend die ook gestorven zijn aan covid-19. Volgden ze alle preventiemaatregelen? En hoe is het mogelijk dat zelfs collega Peter Piot (zo) ziek geworden is? Het bracht twijfel bij sommige huisartsen om verder actief te werken in de triagecentra.

Twijfel is een kerngedachte in het nieuwe museum dat zich profileert als Forum voor wetenschap, twijfel en kunst. Men wil niet het eindresultaat van de wetenschap laten zien, maar de weg ernaartoe. En die weg is er een met vallen en opstaan en altijd opnieuw alles in vraag durven te stellen zoals ook zovele kunstenaars doen. Men wil de complexiteit maar ook de schoonheid én kwetsbaarheid van wetenschap tonen, zonder haar geloofwaardigheid op het spel te zetten.

Eerste foto's van het Gents Universiteitsmuseum
© GUM - Foto: Martin Corlazolli.

Mijn collega's tonen spontaan hun enthousiasme en willen meteen terugkomen, met andere collega's, met familie: "Want er is zoveel te zien, te beleven en je gaat welswaar buiten met extra vragen, maar zonder frustratie,

integendeel met de goesting naar meer van dat soort wetenschap met verbeelding. En dat helpt in onzekere, verwarrende coronatijden."

Uit de bol

"Je enthousiasme werkt aanstekelijk", vleit een collega mij, "maar ik dacht gehoord te hebben dat je vreesde zelf uit de bol te gaan, maar dat heb ik niet gezien."

"De bol", glimlach ik, "ik kan er alleen over uitweiden als iemand hem spontaan opmerkt". Het is een werkloze glazen bol, die eruitziet als het medium van Madame Soleil maar toch niet echt opvalt. Het is de heliograaf van het museum, de zonneshijntograaf.

Ze willen meteen weten op welke tafel hij staat maar dat wil ik hen nu niet meer verklappen. Trouwens... "Moet een zonneshijntograaf niet buiten staan in de plantentuin? Schijnt de zon binnenin dit museum? Kan je de zon laten schrijven of is het schijn wat op het papier te lezen is? En hebben de meridiaanlijnen van Adolphe Quetelet er iets mee te maken, of worden die bepaald door een andere bol, die van de klimaatopwarming? "

Ik zie hun glimlach achter het mondneusmasker en de drang elkaar een collegiale schouderklop te geven... We nemen afscheid aan de flacon met ontsmettingsgel en wrijven hem droog in onze handen gedurende twintig seconden. Die tijd is wetenschappelijk nodig (en water en zeep werkt eigenlijk beter...).

© GUM - Foto: Karin Borghouts.